

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ajoneuvolain, ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain ja ajoneuvojen yksittäishyväksynnän järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ajoneuvolain, ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain ja ajoneuvojen yksittäishyväksynnän järjestämisestä annetun lain muuttamisesta (HE 9/2017 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Erik Asplund, liikenne- ja viestintäministeriö
- ylitarkastaja Joel Karjalainen, liikenne- ja viestintäministeriö
- toimialajohtaja Olli Lindroos, Liikenteen turvallisuusvirasto
- osastopäällikkö Toni Pallaspuuro, Liikenteen turvallisuusvirasto
- tieliikennejohtaja Marko Sillanpää, Liikenteen turvallisuusvirasto
- Brand Manager Ulf Lemström, Oy Brandt Ab
- myyntijohtaja Tomi Kinnunen, Oy Elfving Ab
- toimitusjohtaja Pekka Rissa, Autoalan Keskusliitto ry
- hallituksen jäsen Veijo Viljanen, Autokatsastajat AK ry
- toimitusjohtaja Pasi Nieminen, Autoliitto ry
- tutkimuspäällikkö Juha Valtonen, Liikenneturva
- puheenjohtaja Janne Koskelainen, Moottoriajoneuvojen Katsastusmiehet ry
- toiminnanjohtaja Björn Ziessler, Yksityisten Katsastustoimipaikkojen Liitto ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- liikenne- ja viestintäministeriö
- Poliisihallitus
- A-Katsastus Group Oy
- K1 Katsastajat Oy
- Autokatsastajat AK ry
- Autoliitto ry
- Moottoriajoneuvojen Katsastusmiehet ry
- Teknisen Kaupan Liitto ry
- Yksityisten Katsastustoimipaikkojen Liitto ry

Valiokunnan mietintö LiVM 6/2017 vp

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Liikennevirasto

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ajoneuvolakia, ajoneuvojen katsastustoiminnasta annettua lakia ja ajoneuvojen yksittäishyväksynnän järjestämisestä annettua lakia. Lakeihin lisättäisiin Euroopan unionin uusien katsastusta, tienvarsitarkastuksia ja rekisteröintitodistuksia koskevien direktiivien täytäntöönpanon edellyttämät säännökset. Esitys liittyy myös hallitusohjelman säädösten sujuvoittamista koskevaan kärkihankkeeseen. Esitys on osa kaksivaiheista katsastuslainsäädännön uudistamishanketta.

Ajoneuvolaista muutettaisiin ajoneuvon hyväksymiseen ja hylkäämiseen, vikojen ja puutteellisuuksien arvosteluun sekä katsastustodistukseen liittyviä säännöksiä. Lakiin lisättäisiin uusi pykälä määräaikaikatsastuksessa havaittujen vikojen ja puutteellisuuksien luokittelusta. Liikenteen turvallisuusvirasto voisi antaa määräyksiä määräaikaikatsastuksen tarkastuskohteista ja -menetelmistä, vikojen ja puutteellisuuksien luokittelusta, katsastustodistuksesta sekä katsastuksessa tarvittavista ajoneuvon teknisistä tiedoista ja niiden toimittamisesta.

Ajoneuvojen katsastustoiminnasta annettua lakia muutettaisiin siten, että siitä kumottaisiin riippumattomuusvaatimukset rekisteröinti-, muutos- ja kytkentäkatsastuksia suorittavilta toimijoilta. Vastaava muutos tehtäisiin myös ajoneuvojen yksittäishyväksynnän järjestämisestä annettuun lakiin. Näin toimijat voisivat suorittaa kyseisiä katsastuksia myös muun ajoneuvoihin liittyvän liiketoiminnan ohessa.

Laki ajoneuvolain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 20 päivänä toukokuuta 2018. Muut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 20 päivänä toukokuuta 2017.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan EU:n uudet direktiivit ajoneuvojen määräaikaikatsastuksista, tienvarsitarkastuksista ja rekisteröintitodistuksista tuovat mukanaan joitain pakollisia toimeenpantavia muutoksia. Nopeat, kaupallisissa kuljetuksissa käytettävät traktorit on katsastettava ensimmäisen kerran neljän vuoden kuluttua käyttöönotosta ja sen jälkeen joka toinen vuosi. Direktiiveistä aiheutuu myös muutoksia vikojen luokitteluun ja tarkastuskohteisiin, ja tarkastusmenetelmistä annetaan suosituksia vaatimusten sijaan. Tienvarsitarkastuksiin tulee EU-tasoiset kuormankiinnityksen tarkastuksen arvosteluperusteet, ja tienvarsitarkastusten tulokset välitetään ajoneuvon rekisteröintivaltioon.

Samassa yhteydessä katsastuslainsäädäntöä on tarkasteltu hallituksen norminpurkutavoitteiden valossa. Direktiivin vaatimuksia tiheämpää Suomessa noudatettua katsastusaikaväliä on mahdollista harventaa. Samaten Suomessa katsastetaan useampia ajoneuvoluokkia kuin mitä direktiivi edellyttää. Moottoripyörien osalta on mahdollista luopua katsastuksista ja edistää moottoripyö-

Valiokunnan mietintö LiVM 6/2017 vp

räilyn turvallisuutta vaihtoehtoisin liikenneturvallisuustoimin. Normeja voidaan myös vähentää katsastusasemien tila- ja laitevaatimusten sekä katsastajien koulutuksen osalta.

Liikenne- ja viestintäministeriössä on valiokunnan saaman selvityksen mukaan valmisteltu muutosta liikenteessä käytettävien ajoneuvojen liikennekelpoisuuden valvonnasta annettuun valtioneuvoston asetukseen. Nämä koskisivat muun muassa katsastusaikavälin harventamista, rullavaa katsastusta ja katsastettavia ajoneuvoluokkia. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että on syytä tarkoin harkita katsastusaikavälejä sekä ajoneuvojen parantuneen kunnon ja laadun että liikenneturvallisuuden kannalta. Valiokunta pitää hyvänä, että uudempia laadultaan parempia ajoneuvoja ei jouduta katsastamaan yhtä usein kuin nykyisin, mutta kiinnittää huomiota siihen, että katsastusaikavälin harventaminen vanhempien ajoneuvojen osalta saattaa heikentää liikenneturvallisuutta. Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille, että joissain suhteellisen uusissakin ajoneuvoissa on katsastusten yhteydessä havaittu selkeitä puutteita. Katsastettavien ajoneuvoluokkien suhteen valiokunta korostaa, että kevyiden nelipyörien, kuten mopoautojen, osalta ei tule muuttaa katsastusvaatimuksia nykyisistä, vaan liikenneturvallisuutta edistään tulee huolehtia siitä, että kevyet nelipyörät ovat mahdollisimman hyvässä kunnossa. On myös hyvä pitää katsastusaikaväliä ammattimaisessa liikenteessä käytettävien ajoneuvojen osalta yhtenä vuotena.

Valiokunta kiinnittää myös huomiota uusiin kriteereihin, joita on valiokunnan saaman tiedon mukaan osittain jo asetettu ja on tarkoitus asettaa katsastettavien ajoneuvojen osalta. On hyvä sopeuttaa vaatimuksia kehityksen myötä, mutta valiokunta korostaa, että niitä ei saa tiukentaa turhaan, koska nykyisin käytettävissä oleville autoille ei pidä asettaa niin tiukkoja vaatimuksia, että niitä ei enää käytännössä voitaisi määräysten tai niistä syntyvien kustannusten vuoksi käyttää liikenteessä.

Valiokunnan huomiota on kiinnitetty siihen, että ajoneuvon haltijoille on hankalaa pitää mielessä ajoneuvon katsastusajankohta, mikä saattaa vielä vaikeutua, kun katsastusaikaväli pitenee kahden vuoteen. Tämän vuoksi on syytä harkita, millä keinoin voidaan parhaiten helpottaa katsastusaikavälien muistamista.

Valiokunta kantaa huolta sääntelyn toimivuudesta ja esittää sen vuoksi eduskunnalle hyväksyttäväksi lausumaa asiasta:

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa lainsäädännön toimivuutta erityisesti liikenneturvallisuuden osalta. (*Valiokunnan lausumaehdotus*)

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

Voimaantulosäännös. Voimaantulosäännöksen toisen momentin mukaan määräaikaikatsastuksesta annettua todistusta ei tarvitse pitää mukana ajossa 20 päivästä toukokuuta 2017. Valiokunta on jättänyt päivämäärän avonaiseksi täydennettäväksi lakia vahvistettaessa.

Valiokunnan mietintö LiVM 6/2017 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Liikenne- ja viestintävaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 9/2017 vp sisältyvät 2. ja 3. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 9/2017 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy yhden lausuman. (Valiokunnan lausumaehdotus)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

ajoneuvolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ajoneuvolain (1090/2002) 53 ja 54 §, 56 §:n 1 momentti, 58 ja 63 §, 85 §:n 1 momentti, 93 §:n otsikko ja 96 §:n 1 momentin 5 kohta,
sellaisina kuin niistä ovat 53 § ja 85 §:n 1 momentti laissa 961/2013, 54 ja 63 § laissa 226/2009, 93 §:n otsikko laissa 276/2010 ja 96 §:n 1 momentin 5 kohta laissa 992/2016, sekä
lisätään lakiin uusi 53 a § sekä 93 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 276/2010, uusi 2 momentti seuraavasti:

53 §

Määräaikaiskatsastuksen sisältö

Ajoneuvo on esitettävä määräaikaiskatsastukseen ajoneuvon liikennekelpoisuuden tarkastamiseksi.

Määräaikaiskatsastuksessa tarkastetaan, että;

- 1) se on sitä koskevien säännösten mukaisessa kunnossa;
- 2) se on turvallinen käytettäväksi liikenteessä;
- 3) siitä ei aiheudu tarpeettomia ympäristöhaittoja;
- 4) siitä rekisteriin merkittävät tiedot ovat oikein.

Valiokunnan mietintö LiVM 6/2017 vp

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarkemmat määräykset tarkastuskohteista ja tarkastusmenetelmistä.

53 a §

Vikojen ja puutteellisuuden luokittelu

Määräaikaiskatsastuksessa havaitut viat ja puutteellisuudet on luokiteltava johonkin seuraavista ryhmistä:

1) *vähäiset viat ja puutteellisuudet*, joilla ei ole merkittävää vaikutusta ajoneuvon turvallisuuteen eikä ympäristöön;

2) *vakavat viat ja puutteellisuudet*, jotka voivat vaarantaa ajoneuvon turvallisuuden tai vaikuttaa ympäristöön taikka aiheuttaa vaaraa muille tienkäyttäjille;

3) *vaaralliset viat ja puutteellisuudet*, jotka suoraan ja välittömästi vaarantavat liikenneturvallisuuden tai vaikuttavat ympäristöön.

Jos ajoneuvossa havaitaan useita samaan ryhmään kuuluvia vähäisiä tai vakavia vikoja tai puutteellisuuksia, ne voidaan niiden yhteisvaikutuksen perusteella luokitella vakaviksi tai vaarallisiksi.

Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarkemmat määräykset vikojen ja puutteellisuuden luokittelusta.

54 §

Ajoneuvon hyväksyminen tai hylkääminen määräaikaiskatsastuksessa

Ajoneuvo on hyväksyttävä määräaikaiskatsastuksessa, jos siinä ei ole 53 a §:ssä tarkoitettua vakavaa vikaa tai puutteellisuutta, vaarallista vikaa tai puutteellisuutta taikka vikoja tai puutteellisuuksia, jotka edellyttävät muutoksastusta. Jollei ajoneuvoa hyväksytä määräaikaiskatsastuksessa, se on hylättävä.

56 §

Ajokieltoon määrääminen määräaikaiskatsastuksessa

Jos ajoneuvossa havaitaan 53 a §:ssä tarkoitettu vaarallinen vika tai puutteellisuus, ajoneuvo on katsastuksessa hylkäämisen lisäksi määrättävä ajokieltoon (*ajokielto*).

— — — — —

58 §

Katsastustodistus

Määräaikaiskatsastuksesta annetaan todistus, josta käy ilmi katsastuksen tulos, seuraavan katsastuksen ajankohta sekä mahdolliset 57 § mukaiset määräajat ajoneuvon korjaamiselle. Liikenteen turvallisuusvirasto antaa tarkemmat määräykset todistuksen sisällöstä.

Valiokunnan mietintö LiVM 6/2017 vp

Ulkomailla tai Ahvenanmaan maakunnassa rekisteröidylle tai käyttöön otetulle ajoneuvolle määräajoin suoritettavasta katsastuksesta annettu todistus tai moottoriajoneuvojen ja niiden perävaunujen määräaikaikatsastuksista sekä direktiivin 2009/40/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/45/EU 10 artiklassa tarkoitettu todiste on voimassa Suomessa.

63 §

Määräaikaikatsastusta koskevien säännösten soveltaminen muihin katsastuksiin

Rekisteröinti-, muutos- ja kytkentäkatsastukseen sovelletaan 52, 55—57 ja 59 §:ää. Rekisteröintikatsastuksen saa kuitenkin 52 §:ssä olevasta kiellosta huolimatta suorittaa. Ajoneuvon hyväksymiseen ja hylkäämiseen muutos- ja kytkentäkatsastuksessa sovelletaan 53 a ja 54 §:ää.

85 §

Valvontakatsastukseen määrääminen

Jos poliisimies, tullimies tai rajavartiomies katsoo, että ajoneuvossa havaitut viat tai puutteet voivat aiheuttaa sellaisen ympäristöhaitan tai turvallisuusriskin, että ajoneuvon tiellä suoritettavaa tarkastusta perusteellisempi tarkastus on aiheellista suorittaa, hän voi määrätä ajoneuvon katsastettavaksi (*valvontakatsastus*). Liikenteen turvallisuusvirasto korvaa tällaisen valvontakatsastuksen kohtuulliset kustannukset katsastustoimipaikalle, jos ajoneuvossa ei ole katsastuksessa tai tienvarsitarkastuksessa todettu olevan vikaa tai puutteellisuutta. Poliisimies, tullimies tai rajavartiomies voi määrätä ajoneuvon valvontakatsastukseen myös, jos aikaisemmin annettua ajoneuvon korjauskehotusta ei ole noudatettu. Jos ajoneuvoa ei ole poliisimiehen, tullimiehen tai rajavartiomiehen määräämässä ajassa esitetty valvontakatsastukseen, ajoneuvoa ei saa käyttää liikenteessä, ennen kuin se on hyväksytty valvontakatsastuksessa. Valvontakatsastukseen sovelletaan 53, 53 a, 54 ja 56—58 §:ää. Jos poliisimies, tullimies tai rajavartiomies katsoo yksityiskohtaisemman tarkastuksen tarpeelliseksi ajoneuvon saamien vaurioiden tai muun erityisen syyn vuoksi, hän voi määrätä valvontakatsastuksen laajennettavaksi rekisteröintikatsastusta vastaavaksi. Myös Ahvenanmaan maakunnassa tai ulkomailla rekisteröity tai käyttöön otettu ajoneuvo voidaan määrätä valvontakatsastukseen.

93 §

Ajoneuvon valmistajan ohjeet ja katsastuksessa tarvittavat ajoneuvon tekniset tiedot

Ajoneuvon valmistajan tai valmistajan edustajan on myös toimitettava katsastuksessa tarvittavat ajoneuvon tekniset tiedot. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tietojen sisällöstä ja niiden toimittamisesta.

Valiokunnan mietintö LiVM 6/2017 vp

96 §

Ajoneuvorikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

5) laiminlyö 61 tai 62 §:ssä säädetyn katsastuttamisvelvollisuuden,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *ajoneuvorikkomuksesta* sakkoon.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Määräaikaikatsastuksesta annettua todistusta ei kuitenkaan tarvitse pitää mukana ajossa 20 päivästä toukokuuta 2017.

2.

Laki

ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain (957/2013) 7 §:n 2 momentti, 11 §, 13 §:n 2 momentti ja 33 §:n 2 momentti,
muutetaan 7 §:n 1 momentin johdantokappale ja 14 §:n 1 momentti, sekä
lisätään 13 §:n 1 momenttiin uusi 4 a kohta seuraavasti:

7 §

Katsastusluvan myöntämisen edellytykset

Katsastusluvan myöntämisen edellytyksenä on, että:

Valiokunnan mietintö LiVM 6/2017 vp

13 §

Katsastusluvan hakeminen

Katsastuslupaa haetaan kirjallisesti Liikenteen turvallisuusvirastolta. Hakemukseen on liitettävä:

4 a) selvitys siitä, miten hakija järjestää toimintansa siten, ettei hakijan harjoittama muu ajoneuvoihin liittyvä toiminta kuin katsastustoiminta vaikuta katsastuksen lopputulokseen;

14 §

Katsastusluvan myöntäminen

Liikenteen turvallisuusviraston tulee myöntää katsastuslupa hakijalle, joka täyttää 7—9 ja 12 §:ssä säädetty, kyseistä lupaa koskevat edellytykset ja esittää 13 §:ssä tarkoitetut selvitykset.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Ennen tämän lain voimaantuloa myönnetty katsastusluvut jäävät voimaan sellaisenaan. Ennen tämän lain voimaantuloa myönnettyjen lupien nojalla harjoitettavaan katsastustoimintaan sovelletaan lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

3.

Laki

ajoneuvojen yksittäishyväksynnän järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan ajoneuvojen yksittäishyväksynnän järjestämisestä annetun lain (958/2013) 16 § sekä muutetaan 7 §:n johdantokappaleen suomenkielinen sanamuoto ja 9 kohta, 9 §:n 1 momentti ja 27 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

Valiokunnan mietintö LiVM 6/2017 vp

7 §

Ilmoittautuminen sopimuskumppaniksi

Palvelun tarjoajan, joka haluaa tehdä Liikenteen turvallisuusviraston kanssa yksittäishyväksyntöjen myöntämistä koskevan sopimuksen, jäljempänä *hakija*, on esitettävä Liikenteen turvallisuusvirastolle kirjallinen selvitys seuraavasti:

9) selvitys siitä, miten hakija tai yhtiömuodossa toimivaan hakijaan määräävässä asemassa oleva täyttää 9, 11 ja 12 §:ssä tarkoitetut vaatimukset;

9 §

Yksittäishyväksynnän myöntäjää koskevat yleiset edellytykset

Yksittäishyväksynnän myöntäjän on oltava luotettava ja asiantunteva.

27 §

Sopimuksen purkaminen

Liikenteen turvallisuusvirasto voi purkaa yksittäishyväksyntöjen myöntämistä koskevan sopimuksen, jos yksittäishyväksynnän myöntäjä

1) ei täytä 9–15 §:ssä säädettyjä edellytyksiä;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa lainsäädännön toimivuutta erityisesti liikenneturvallisuuden osalta.

Helsingissä 19.5.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ari Jalonen ps

Valiokunnan mietintö LiVM 6/2017 vp

jäsen Katja Hänninen vas
jäsen Jyrki Kasvi vihr
jäsen Jukka Kopra kok
jäsen Susanna Koski kok
jäsen Suna Kymäläinen sd
jäsen Mats Löfström r
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Markku Pakkanen kesk
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Satu Taavitsainen sd
jäsen Ari Torniainen kesk
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Mika Boedeker